

שעולא חידש שידיעה באשם אינה נחשבת כידיעה, אם כן גם ההפרשה אינה מחלקת (ריטב"א, בשם ה"ר יחידה).

וְאָמַר הַמֵּתִינוּ לִי עַד שְׂאֵבֶעַל בשוגג (מהר"ם ומהר"ם בענט ע"פ תוס'), ויש מפרשים, שאומר המתינו לי עד שאבעול במזיד (אבן עזר, אגרות משה אה"ע א, כב), והוא יכול להביא קרבן אפילו שהוא רשע, שהרי התורה חידשה בשפחה חרופה שאף כשהוא מזיד והוא רשע מביא אשם (באר יצחק א"ח כו).

כִּי אֶתָּא רַב דִּימֵי וְכוּ', בְּעַל חֲמֵשׁ בְּעֵילוֹת בְּשַׁפְּחָה חֲרוּפָה חֲרִיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, כשבעל בשוגג נודע לו שחטא בין ביאה לביאה, כיון שהידיעות עצמן נחשבות כהבאת כפרה לרבי יוחנן שסובר ידיעות מחלקות, אך לריש לקיש שסובר שידיעות אינם מחלקות, גם כשנודע לו בין ביאה לביאה מביא רק קרבן אחד [אבל בשאר עבירות שמביא קרבן רק על שוגג ולא על מזיד, אם נודע לו בין עבירה לעבירה, מודה ריש לקיש שמביא קרבן על כל עבירה ועבירה, לפי שהקרבן על השגגה הוא בא, וכל עבירה נעשתה בשגגה נפרדת] (רש"י, וראה בריטב"א ובקובץ שעורים שבועות ה).

ויש מפרשים, שלאחר שבעל את חמש הבעילות נודע לו על ביאה אחת והפריש עליה קרבן וכן בין כל ידיעה וידיעה הפריש קרבן (רבינו חננאל), אך כשלא הפריש קרבן על כל אחת ואחת, מתכפרות כל הביאות באשם אחד אפילו כשנודע לו בין ביאה לביאה, כיון שבשפחה חרופה חידשה התורה שקרבן אחד מכפר על ביאות הרבה גם כשלא עליה במזיד [ואין שגגה אחת שמחברת את כל הביאות], ולכן גם כשנודע לו ביניהם מתכפרות כל הביאות בקרבן אחד, וכל החילוק בשפחה חרופה בין רבי יוחנן לריש לקיש הוא, שלרבי יוחנן שידיעה מחלקת, כל ביאה וביאה לבדה היא סיבה נפרדת לחיוב קרבן כשיש ידיעה ביניהם, ולכן כשהפריש קרבן על ביאה אחת, אין הביאה השניה יכולה להתכפר באותו קרבן, אך לריש לקיש שידיעה אינה מחלקת, חל עליו רק חיוב קרבן אחד על כל הביאות, ולכן גם אם הפריש קרבן על ביאה זו, מתכפרות כל הביאות ביחד עמה (הג"ד זלמן אוסבסקי הי"ד, קובץ כתבי בית ישראל [קובנא] ב, שגגות ב, ז, כ"ז במהר"א קרקוס שגגות ט, ו, בדעת הרמב"ם שם).

אָמַר לִיָּה דְלָמָּא בְּמַעֲשֵׂה דְלֵאחַר הַפְּרִשָּׁה קְאָמְרַת וְכָרַב הַמְּנוּנָא, אָמַר לִיָּה אִין, ורב דימי חולק על עולא, שעולא כולם מודים שאשם אינו מכפר על עבירות שנעשו לאחר הפרשה, אך לרב דימי אשם אינו מכפר על עבירות שנעשו לאחר הפרשה רק למי שסובר שאשם צריך ידיעה, אך לרבי טרפון שסובר שאשם אינו צריך ידיעה אשם מכפר גם על עבירות שנעשו לאחר הפרשה, וכמו שעולה [שמכפרת על עשה] מכפרת על עשה שעבר לאחר הפרשה (תוס', אולם ראה באור שמח שגגות ט, ו), ועולא סובר שדוקא עולה שאינה באה לכפר על עשה מסויים מכפרת גם על עשה שלאחר הפרשה, אבל אשם שבה על חטא מסויים אינו יכול לכפר על עבירה שנעשתה לאחר הפרשה (רמב"ן, ריטב"א המיוחס לר"י). ויש מפרשים, שגם לרב דימי כולם מודים שאשם אינו מכפר על עבירות שנעשו לאחר הפרשה, ורב דימי העמיד את דבריו למי שסובר שאשם צריך ידיעה, להשמיע שגם למאן דאמר זה הידיעות מחלקות רק לרבי יוחנן שסובר שידיעות חשובות הם לחלק, אך לריש לקיש אין הידיעות מחלקות אלא ההפרשות (תוס' בשם רשב"א, רמב"ן).

בְּעַל חֲמֵשׁ בְּעֵילוֹת בְּשַׁפְּחָה חֲרוּפָה וְכוּ', הקדמה: לעיל בסוגיא נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש האם באיסור חֲלָב ידיעות מחלקות או לא, ומחלקות היא [ללשון אחד בגמרא] באופן שחטא כמה פעמים בהעלם אחד, ואחר כך נודע לו כל אחד בזמן אחר, אך אם נודע לו שחטא בין אכילה לאכילה, גם לריש לקיש שאין ידיעות מחלקות מביא שני קרבנות, כיון שהקרבן על השגגה הוא בא וכל חלב נאכל בשגגה נפרדת. ושפחה חרופה שונה היא מאיסור חֲלָב בשני דברים, א. שעל חלב מביא קרבן חטאת ועל שפחה חרופה מביא קרבן אשם, ורק באשם נחלקו האם חל חיוב קרבן גם כשלא נודע לו שחטא. ב. שבחלב מביא קרבן רק בשוגג, ובשפחה חרופה מביא קרבן גם במזיד [ונדרש מהפסוק 'בְּקִרְתָּ תהיה' (רש"י)], ואין השגגה גורמת את חיוב הקרבן].

אִינוּ חֲרִיב אֱלָא אַחַת, ואפילו אם נודע לו בין ביאה לביאה מביא רק אשם אחד על כל הביאות, כיון שאין הידיעה גורמת כפרה, שהרי יכול להביא אשם אפילו כשלא נודע לו שחטא, ויתנה שאם חטא יהיה זה אשם ואם לא חטא יהיה זה שלמים, אך אינו יכול להתנות שאם יודע לו שחטא יהיה זה אשם ודאי, ואם לא יודע לו יהיה זה אשם תלוי, כיון שלא מצאנו אשם תלוי [-אשם הבא על ספק עבירה] בשפחה חרופה (תוס'). ויש שפירש, כגון שבאו הוא וחבירו על שתי נשים ואחת מהם שפחה חרופה, שיכולים להביא קרבן אחד ולהתנות שהקרבן יעלה למי שבא על השפחה חרופה (רמב"ן). ויש מפרשים, שאפילו שבשפחה חרופה אינו יכול להביא קרבן מספק, מכל מקום כיון שבשאר אשמות שמביאים בהם אשם תלוי, יכול להביא אשם ולהתנות שאם יודע לו שחטא יעלה לו לאשם ודאי, אם כן מוכח שאשם ודאי מכפר גם ללא ידיעה, ולכן אף שאשם שפחה חרופה אין אפשרות להביא אותו בלי ידיעה, אין הידיעה בו חשובה לחלק בין המעשים (ריטב"א המיוחס לר"ן בשם הרא"ה, וכע"ז בריטב"א).

והטעם שעולא השמיע חידוש זה דוקא באשם הבא על שפחה חרופה ולא באשם מעילות [שבו נשנו בכריתות (כב, ב) דיני ידיעה באשם], משום שבשפחה חרופה שמביא קרבן גם על מזיד יש חידוש נוסף, שאף אם נודע לו שחטא בין ביאה לביאה מביא קרבן אחד, אבל במעילה שמביא קרבן רק על שוגג, אם נודע לו שחטא בין ביאה לביאה, חייב להביא קרבן על כל ביאה וביאה, שעל ידי ידיעות נחשב שכל אחת נעשתה בשגגה נפרדת (תוס', אולם ראה בגליון הש"ס). ויש שפירש, שעולא השמיע חידוש זה בשפחה חרופה, ללמדנו שגם בשפחה חרופה שאין מביאים עליה אשם תלוי, ואינו יכול להביא אשם ללא ידיעה, אין הידיעה מחלקת בה (ריטב"א סוף עא, ב).

בְּעַל וְחֹזֵר וּבְעַל וְהַפְּרִישׁ קֶרְבָּן וְכוּ' - כיון שאתה משווה ידיעה שלאחר מעשה לידיעה שבין מעשה למעשה, ולכן גם אם נודע לו בין ביאה לביאה די לו בקרבן אחד על כל הביאות, אם כן לריש לקיש שסובר לעיל (עא, ב) שהפרשות שאחרי המעשה אינם מחלקות, גם הפרשת קרבן בין ביאה לביאה לא תחלק, והקרבן יכפר על חטא שנעשה אחרי ההפרשה (תוס', וראה שם שביאר שני ביאורים האם קושיית הגמ' היא רק לריש לקיש או גם לרבי יוחנן). ויש שפירש, שאף ששינונו לעיל שידיעה שיש עמה הפרשת קרבן מחלקת יותר מאשר ידיעה שאין עמה הפרשת קרבן, מכל מקום כל זה כשנודע לו אחרי כל המעשים, אבל כשנודע לו בין מעשה למעשה, הידיעה חשובה כמו ידיעה והפרשה (ריטב"א), ויש שפירש, שכל המעלה של הפרשה היא רק בצירוף ידיעה, וכיון